

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В.М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА КРАЇН ЄВРОПИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПРАВОСУДДЯ
OBČIANSKE ZDRUŽENIE LEX PRO OMNES (SLOVENSKO)
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА
ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ
БУДІВНИЦТВО НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПОШУКИ ОПТИМАЛЬНИХ МОДЕЛЕЙ»

3-4 травня 2019 р.

м. Ужгород

УДК 342.4(063)
К65

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ужгородського національного університету
(протокол № ____ від ____ 2019 р.)

Справедливий Закон – найвища суспільна мудрість

К65 **Конституційно-правове будівництво на зламі епох:
пошуки оптимальних моделей:** матеріали міжнародної
науково-практичної конференції, м. Ужгород, 3-4 травня
2019 р. Ужгород: Ужгородський національний універси-
тет, 2019. 310 с.

ISBN 978-966-916-797-2

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень,
поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Конститу-
ційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моде-
лей», яка відбулася на базі юридичного факультету Ужгородського наці-
онального університету 3-4 травня 2019 р.

УДК 342.4(063)

ISBN 978-966-916-797-2

© ДВНЗ «Ужгородський
національний університет», 2019

Громовчук М.В.,

к.ю.н., доцент кафедри конституційного
права та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «БІОЕТИКА», «БІОПРАВО», «БІОЮРИСПРУДЕНЦІЯ»

Згідно зі ст. 3 Конституції України «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1]. Таким чином, діяльність держави повинна бути спрямована на забезпечення дотримання усіх встановлених прав та свобод людини. Так що цілком очевидно, що всі ці правові аксіоми покликані забезпечувати індивідуальні права і громадянські свободи [5, с. 16].

З цієї ж правової норми випливає, що для людини наявність прав та свобод є не настільки важливими, як саме визнання її життя як «найвищої соціальної цінності». Як зазначає С. Стеценко «саме на

цих засадах (визнання життя людини як основоположної цінності) і базується біоюриспруденція, – нове науково-юридичне та практично-правове утворення» [7, с. 259].

Правові дослідження в сфері біоетики дали новий поштовх розвитку сучасного права, оскільки в умовах технологічного прогресу в галузі генної інженерії, медицини і т.д. виникла потреба з боку держави правовими механізмами захистити права людини, тобто виконати обов'язок, що зазначений в ст. 3 Конституції України. Саме тому, в ХХ столітті з'являється необхідність у виокремленні нової підгалузі права «біоюриспруденції».

Вперше вжив цей термін в своєму монографічному дослідженні «Біоюриспруденція: засади права для ХХІ століття» [8] професор Люблінського університету ім. Марії Кюрі-Склодовської – Р. Токарчик.

Термін біоюриспруденція походить від сукупності трьох складових (грец. *bios* – життя, лат. *jus* – право та лат. *prudencia* – мудрість, знання). Тобто це сукупність біоетики та права, тому дуже часто поряд з вживанням терміну «біоюриспруденція» ми можемо зустріти також і такий термін як «біоправо». В чому ж полягають ці складові даного терміну розглянемо нижче.

Отже, як зазначає Т. Кучера біоетика – породження цивілізації кінця ХХ століття, її виникнення пов'язане з інтенсивним розвитком біомедичного знання, величезними змінами в медичній практиці. Саме з другої половини ХХ століття зміни в медицині мають принципово новий характер. Сучасна медицина не тільки підтримує життя, але також має реальну можливість давати життя (штучне запліднення), визначати та змінювати його якісні параметри (генна інженерія, транссексуальна хірургія), відсувати час смерті (реанімація, трансплантація, геронтологія). Тобто медицина кінця ХХ століття може маніпулювати життям людини, керувати ним (наприклад, генетично коректувати особливості людини, знищувати життя на стадії ембріона, припускати донорство органів без дозволу самого донора, припиняти медичну допомогу безнадійно хворому). Подібні можливості суперечать моральним цінностям та принципам, що існують в суспільстві. У силу цих суперечностей і сформувалася біоетика як система знань про межі дозволеного маніпулювання життям та смертю людини [6, с. 69].

Біоправо як система норм, що регулюють відносини у сфері досліджень біоетики, має особливості обговорення таких складних і

делікатних питань, як евтаназія, аборт, застосування допоміжних репродуктивних технологій, генетична інженерія, трансплантація. Однак, неможливо ці всі питання розглядати тільки на підставі юридичних нормативних актів. На сьогоднішній день постає необхідність формування біоюридичної складової біоетики. З біоюридичних позицій слід чітко окреслити роль людини у суспільстві та переосмислити саме поняття життя та його абсолютної цінності [2, с. 34].

Що стосується біоюриспруденції, то цікавим є визначення яке пропонує вже цитований нами вітчизняний науковець С. Стеценко. А саме, «біоюриспруденція – це новітнє науково-правове утворення, в основі якого лежить сприйняття життя людини як найвищої біосоціальної цінності, метою якого є забезпечення та захист правовими засобами життя людини у зв'язку з інтенсивним розвитком біології та медицини [7, с. 260].

Цілком погоджуємось з позицією А. Запорожченко [3] та С. Стеценко [7] які до структурних елементів біоюриспруденції відносять правову соматологію, правову танатологію та правову перинатологію.

На нашу думку біоюриспруденція як галузь правової науки повинна вивчати комплекс правових, медичних, етичних та психологічних складових соматичних прав людини, тобто всіх юридичних питань, які виникають у результаті реалізації особою права на розпорядження власним тілом.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254 к/96- ВР. Верховна Рада України. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1456747272378216>
2. Запорожан В.М., Аряев М.Л. 354 Біоетика та біобезпека. Підручник К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
3. Запорожченко А.С. Правова танатологія: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 Одеса, 2015. 19 с.
4. Козодаєв С. П., Громовчук М. В. Соматичні права людини серед інших прав та свобод людини та громадянина: окремі аспекти. *Закарпатські правові читання Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (19-21 квітня 2018 року, м. Ужгород)*. С.80-85
5. Козодаєв С. П., Бисага Ю. М., Белов Д. М., Громовчук М. В. Захист конституційних прав і свобод людини у процесі проведення біоме-

дичних досліджень: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 203 с.

6. Кучера Т. Біоетика: огляд найактуальніших проблем. Видавництво: КНЕУ. 2014. С. 67-91.
7. Стеценко С. Біоюриспруденція як новий напрям правових наукових досліджень. *Публічне право*. 2013. № 3. С. 259-270.
8. Tokarczyk R. A. Biojurisprudencja: podstawy prawa dla XXI wieku. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej, 2008. 109 s.

ЗМІСТ

Напрямок 1

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Батанов О.В. Джерела конституційного права України на сучасному етапі конституційного будівництва: деякі проблеми теорії	10
Белов Д.М. Норма конституційного права в контексті змісту правового статусу людини і громадянина в конституційному праві України	15
Бисага Ю.Ю. Деякі проблемні аспекти визначення правової природи адвокатури як інституту громадянського суспільства	21
Головко К.В. До питання переліку форм систематизації муніципального законодавства України	26
Гришук О.В. Філософія конституційних цінностей: окремі гносеологічні аспекти	28
Громовчук М.В. До визначення понять «біоетика», «біоправо», «біоюриспруденція»	36
Захарченко П.П. Трудовий ценз в нормативних актах Української СРР 1920-х років: ознака деформації радянського виборчого права	39
Мацелюх І.А. Основні принципи конституції Пилипа Орлика 1710 р. як визначної пам'ятки політико-правової думки українського народу	44
Менджул М.В. Конституційні гарантії права на шлюб	49
Панчишин Р.І. Наслідки здійснення муніципально-правової реформи у Німеччині: досвід для України	53
Піддубна В.Ф. Порядок створення юридичних осіб публічного права	57
Подорожна Т.С., Білоскурська О.В. Новий етап конституційного розвитку України у світлі конституціоналізації правового порядку	62
Совгіря О.В. Конституційно-процесуальне право України на сучасному етапі: проблеми, тенденції та перспективи	67
Ступник Я.В. Сучасний стан та проблеми протидії корупції в Україні	70

Фаловська І.М. До питання про специфіку розуміння конституційного принципу рівності	75
Цукурова Д.В. Права психічно хворих осіб: роль правосвідомості у нормотворчості і правореалізації	78
Чечерський В.І. Право людини на репродуктивне самовизначення як фундаментальне конституційне право	84
Швед І.І. Функціональне призначення органів прокуратури України в контексті забезпечення конституційної безпеки	88
Явор О.А. Організації громадянського суспільства як суб'єкти соціальних послуг	91

Напрямок 2

МЕТОДОЛОГІЯ ОНОВЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ

Бобровник С.В. Антропологічний вимір Конституції: шляхи реалізації на практиці	97
Гришук В.К. Конституція – правова основа регулювання і охорони суспільних відносин	101
Дашковська О.Р. «Електронна демократія» як інструмент забезпечення виборчих прав громадян	111
Дубов Г.О. Методологія пізнання держави і права в умовах зміни методологічних орієнтирів	114
Ленгер Я.І., Щербанюк О.В. Конституція України на зламі століть: необхідність оновлення чи політична примха?	123
Любченко П.М. До питання про предмет Всеукраїнського референдуму та шляхи оновлення Конституції	127
Марцеляк О.В. Конституція України: потреба зміни чи вдосконалення?	131
Мойш В.Ю., Переш І.Є. Конституційні акти монархії Габсбургів 1848–1849 років – реакція на революційні події	137
Топольницька М.І. Конституційний аналіз Кримського референдуму 2014 р.	143
Шимон С.І. Моральні засади суспільства як концепт правового регулювання (на прикладі норм публічного та приватного права)	146

Напрямок 3

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЇ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ

Берназюк Я.О. Справи, що не підлягають вирішенню в судах в аспекті сформованих Європейським Судом з прав людини умов обмеження права особи на доступ до суду.	152
Бисага Ю.М., Коцкулич В.В. Безпосередня участь народу у здійсненні судової влади в контексті ідеї народного суверенітету.	157
Заборовський В.В., Стойка А.В. Право на адвокатський запит як один із основних елементів забезпечення належної реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу.	160
Іваницький С.О. Трансформація адвокатури на зламі епох: конституційно-правові та технологічні аспекти.	164
Калинюк С.С. Поняття правової допомоги як конституційної засади функціонування правової держави.	168
Лакатош Н.Й. Концепція ювенальної юстиції в Індії.	172
Левченко А.В. Конституційна скарга: питання впровадження і використання.	176
Прилуцький С.В. Легальність судової влади та законність судів в Україні: актуальні проблеми реформи 2016 року.	179
Сиза Н.П. Конституційна засада здійснення правосуддя в Україні виключно судами.	185
Хмарук Т.В. Правова природа актів конституційної юстиції в Україні.	189

Напрямок 4

ПРИРОДА ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНІЙ ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

Богданова С.Д. Захист та гарантії права і свободи людини та громадянина в аспекті взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України.	193
Греца С.М., Греца Я.В. Зміст правовідносин по адмініструванню податку на додану вартість.	198

Дробуш І.В. Безпосередня участь громад у місцевому управлінні як основний каталізатор процесу розвитку децентралізованої моделі місцевого самоврядування в Україні.

206	
Ковальчук В.Б., Богів Я.С. До питання про правову сутність народного суверенітету.	211
Михалчич В.М. Правова основа функціональної незалежності національного банку України.	218
Мішина Н.В. Потенціал громадських слухань в Україні.	220
Петрецька Н.І. Забезпечення права на екологічну безпеку громади під час розроблення містобудівної документації.	222
Хила І.Ю. Обмеження прав і свобод людини в звичайних умовах.	227
Якимович Я.В. Витоки антропоцентризму у державному механізмі.	232

Напрямок 5

ДОКТРИНА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Волошенко Г.Б. Регіональні (європейські) міжнародні акти як джерела виборчого права України.	239
Волошенко Н.М. Роль електронних (аудіовізуальних) ЗМІ у передвиборній агітації при виборах депутатів парламенту.	245
Дешко Л.М. Умови, за наявності яких принцип поваги до прав людини не вимагає розгляду індивідуальної заяви Європейським Судом з прав людини.	249
Джуган В.В., Фрідманський Р.М. Державне фінансування політичних партій в Україні: потенційні переваги та недоліки запровадження.	251
Копча В.В. Верховенство права як принцип сучасної держави.	256
Лилак А.Д. Принцип «res judicata» в діяльності Конституційного Суду України.	262
Маховенко Е.Г. Историческая Конституция Литвы как часть западной правовой традиции и место в ней временной Конституции 1919 года.	267

Медвідь А.Б. Щодо конвенційної та конституційної регламентації максимального строку та обов'язкового судового контролю за затриманням особи без рішення суду.	272
Нечипорук Г.Ю. Нагляд комітету міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського Суду з прав людини	276
Піфко О.О. Право профспілок на звернення до Конституційного Трибуналу Польщі та його роль у захисті трудових прав людини	278
Попович Т.П. Відновлення місцевого самоврядування в Угорщині (кінець 1980-х-1990-ті рр.)	282
Савчин М.В. Розвиток конституційного права та європейська традиція права	284
Серьогін В.О. Спосіб життя як елемент прайвесі: практика Європейського Суду з прав людини	295
Стрельцова О.В. Проблеми реформування Конституції України в контексті забезпечення європейської інтеграції	300

НОТАТКИ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ БУДІВНИЦТВО
НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПОШУКИ ОПТИМАЛЬНИХ МОДЕЛЕЙ»**

3-4 травня 2019 р.

Верстка – Н.М. Ковальчук

Підписано до друку _____ р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Droid Serif. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 18,02. Тираж 300. Замовлення № 0419-78.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.